

Neslibuji vzdělání bez nároků, říká nový ředitel Svazkové základní školy LOŠBATES Václav Trojan

V červnu letošního roku proběhl konkurz na obsazení pozice ředitele Svazkové základní školy LOŠBATES. Ve velké konkurenci v něm zvítězil PhDr. Václav Trojan, Ph.D. Nový ředitel má bohaté zkušenosti s českým školským systémem, od učitelování na jihomoravské Pálavě přes založení a řízení soukromého brněnského gymnázia až po působení na Pedagogické fakultě UK, ministerstvu školství či osvětovou činnost pro ředitele škol a učitele. Přinášíme vám rozhovor s novým ředitelem o koncepci školy, o jeho plánech, ale i na téma jeho profesní dráhy a názorů na vzdělávání a školství.

Zvítězil jste v konkurzu, ale škola se teprve staví a své brány otevře žákům až 1. 9. 2025. Jste tedy už nyní oficiálně ředitelem?

Škola sice ještě nestojí, ale už nyní existují stovky a tisíce věcí, které je do jejího otevření potřeba zařídit, a je potřeba, aby za ně někdo nesl odpovědnost. Od 1. srpna 2024 zastupuji školu jako osoba jednající jejím jménem. Ředitelem školy se oficiálně stanu následně ke dni zápisu naší školy do rejstříku škol.

Než se ale dostaneme k tomu, co chystáte jako ředitel, začněme od píky. Proč jste se vlastně původně rozhodl stát se učitelem?

Od malička jsem byl rád obklopen lidmi, pocházím z velké rodiny. V Brně jsem chodil do zajímavé mládežnické skupiny, která se řídila skautskými zásadami, rád jsem hrál na kytaru... To všechno mělo na mé pozdější rozhodnutí stát se učitelem svůj vliv. Ale uzrálo to až později, nedá se rozhodně říct, že bych byl rozhodnutý už někdy od mateřské školy.

A které předměty jste si vybral jako svoji aprobaci?

Vybral jsem si češtinu a dějepis. Inspirací a vzorem mi v tom byly dvě skvělé kantorky, které učily tyto předměty – moje třídní učitelka na základní škole a pak skvělá profesorka na brněnském gymnáziu ve Křenové ulici.

Jak jste se dostal na svoje první učitelské působiště ve vinařském regionu na Pálavě?

Studoval jsem výše zmíněnou češtinu a dějepis na Filozofické fakultě v Brně, pak jsem nastoupil na náhradní vojenskou službu a někdy v té době ve mně definitivně uzrálo rozhodnutí, že bych chtěl učit. Nastoupil jsem na základní školu u Mikulova, kde v tu dobu byla volná místa, a zároveň jsem si dodělával pedagogickou kvalifikaci. Velmi rád na tu dobu vzpomínám, bylo to skvělé sepětí reálné praxe a akademického prostředí.

Šlo o obec Březí kousek od rakouských hranic. Jak se tam žilo?

Já jsem tam přímo nebydlel, odjížděl jsem každý den v 5.25 z brněnského autobusového nádraží Zvonařka, abych v osm hodin mohl stát v Březí před svými žáky. Ale jinak mi Pálava přirostla k srdci, dodneška tam mám kontakty mezi učiteli a bývalými žáky. Z některých z nich jsou dnes úspěšní vinaři. A zrovna minulý týden mi přišel nádherný e-mail od jedné mé tehdejší žačky, která nyní žije ve Francii a pracuje pro Radu Evropy. Děkovala mi, že jsem jí tehdy věřil a nasměroval ji na životní cestě, což mě zahrálo u srdce.

Začínající učitelé jsou někdy známí svým perfekcionismem a až přehnaným tlakem na děti. Byl jste také takový?

Mojí výhodou bylo, že jsem už tehdy měl jako velmi mladý dvě děti, což mi dávalo jakýsi nadhled i ve třídě. Takže jsem měl pochopení, že všechno nemusí být hned a že škola není ta jediná věc na světě. Vzpomínám třeba na jednu žákyni z Dobrého Pole, které zrovna čeština moc nešla. Ale pak jsme byli venku na nějakém branném cvičení a ona mi najednou ukazuje: „Pane učiteli, tamhle dozrává veltlín!“ A začala mi detailně vykládat o vinné révě, její dědeček byl velký vinař. Najednou jsem věděl, že známky z diktátu či slohové práce v jejím životě nebudou to nejdůležitější.

Po čtyřech letech jste pak přešel do brněnské školy pro tělesně hendikepované děti Na Kociánce a následně jste spoluzakládal brněnské gymnázium... Jak vznikla myšlenka založit novou školu?

Inspirovala mě k tomu právě zkušenost z Kociánky. Zažil jsem tam prostředí tehdejší speciální školy, šlo de facto o uzavřený ústav, kam byly děti vyčleněny jako do nějaké rezervace. Bylo mi jasné, že některé děti tam vůbec nepatří. A tak jsme s kolegyní založili Gymnázium Integra Brno, které integrovalo právě takové děti do hlavního vzdělávacího proudu. Děti velmi inteligentní, ale například neslyšící, nevidomé, na vozíku a podobně. Tehdy – na začátku 90. let – se společnost teprve učila přemýšlet o začleňování lidí s hendikepem a my jsme tomu svým způsobem prošlapávali cestu.

Jaké to tehdy bylo zakládat v roce 1992 školu?

Vlastně to bylo v porovnání s dneškem nádherně jednoduché. Přijeli jsme do Prahy trochu naivně s naší jednostránkovou koncepcí a po hodině strávené na ministerstvu školství jsme odjížděli s tím, že si máme podat žádost a budeme zařazeni do sítě. Všechno ostatní bylo jen a jen na nás, museli jsme si sehnat nemovitost, přesvědčit první rodiče i sehnat finance. Vše jsme nakonec dokázali, od myšlenky do otevření školy to trvalo necelý rok. Nakonec se vše povedlo a následujících téměř dvacet let jsem gymnáziu řediteloval. Obdivuji o třicet let později starosty LOŠBATESu, že vydrželi o školu bojovat tolik let.

Proč jste se pak nakonec rozhodl změnit působiště a zamířil z rodného Brna do Prahy?

Paralelně s ředitelováním gymnázia jsem si začal dělat doktorát na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v rámci tamního nového a velmi dynamického Centra školského managementu. Po nějaké době pak přišla od vedení fakulty nabídka, abych se vedení tohoto centra ujal. Strávil jsem tam následujících deset let. Našimi vzdělávacími programy prošlo za dobu mého působení 4 500 ředitelů, zástupců ředitelů i běžných učitelů. Kdykoliv dnes přijdu na nějaký seminář pro pedagogické pracovníky jakéhokoli typu škol, vždy se tam ke mně někdo z nich hlásí.

V roce 2019 pak následovala krátká zastávka dokonce na samotném ministerstvu školství. Jak k tomu došlo?

Měl jsem pocit, že pedagogické fakultě už jsem dal maximum. Do toho přišla nabídka jít na ministerstvo do kabinetu ministra Plagy. Měl jsem tam na starosti přípravu strategie dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Nakonec jsem ale zjistil, že lidský život je na takovou práci příliš krátký. Lákalo mě to zpátky do terénu, proto jsem inicioval založení Ředitelské akademie, abych mohl v autentickém školském terénu svobodně prosazovat pedagogické myšlenky, kterým věřím.

Když jste tak jezdil po českých školách, jaký obrázek o českém školství jste si z toho odnesl?

Říkal jsem si, že řada škol bohužel dosud nechápe fantastickou příležitost kurikulární autonomie, tedy možnost vytváření vlastních školních vzdělávacích programů. Čeští ředitelé a učitelé v tomto

mají velkou svobodu, ale často ji neumějí nebo nechťejí využít. Na druhé straně jsem navštívil velké množství zajímavých aktivních škol, které skvěle fungují. Často najdete na dvou školách, které jsou velmi blízko sebe, dvě zcela rozdílné sluneční soustavy. Všechno vychází od ředitele, hodně záleží na učitelích, atmosféře a na hodnotách otevřené spolupráce, efektivní komunikace a respektu.

Lákalo vás takové hodnoty spoluutvářet i na zcela nové škole vznikající na zelené louce?

Určitě to byla jedna z motivací, proč jsem se do konkurzu na ředitele Svazkové základní školy LOŠBATES přihlásil. Vidím to také jako pokračování celé své životní pedagogické linky. Byl jsem učitelem, ředitelem, vzdělavatelem ředitelů. Čtyři roky jsem teď vedl semináře na téma, že školní vzdělávací program musí být příběhem každé školy. A budování nové školy na to navazuje. Mám šanci ji spolu se skvělým týmem zdejších starostů – zřizovatelů zformovat přesně do podoby, kterou považuji na základě svých mnohaletých zkušeností ze všech zmíněných rolí za správnou. Budování a vedení této zcela nové školy v zajímavém regionu považuji za vrchol své profesní dráhy.

Co všechno vás teď čeká až do 1. 9. 2025, kdy se škola otevře?

Například spousta administrativních věcí typu zařazení školy do rejstříku škol a školských právnických osob. Do toho účast na kontrolních dnech na rychle postupující stavbě, kde diskutuji se stavaři, s architekty o některých věcech, které se dnes ještě dají ovlivnit. Ale ta nejdůležitější věc je práce s lidmi, vytvoření kvalitního týmu. Mám za sebou v tuto chvíli už desítky schůzek. Naše škola učitele láká, pomohly tomu i odborné semináře, které jsme začali pro učitele pořádat v Louňovicích. A to jsem zmínil opravdu jen některé věci, je toho daleko více. Samozřejmě k tomu přistupuje zajišťování veškerého vnitřního vybavení školy a tak dále.

Berete jako jeden ze svých úkolů i informování veřejnosti v Louňovicích, Štíhlících, Tehovci i Svojeticích?

Určitě ano, součástí toho je ostatně i tento rozhovor. Chystáme také setkání s rodiči a širokou veřejností. Uvědomme si, že zde škola nikdy v historii nebyla. Chci s rodiči a celou místní komunitou maximálně komunikovat. Přesvědčit všechny, že naše škola bude pro jejich děti tou nejlepší volbou. Doteď část dětí jezdila do Stříbrné Skalice, část do Říčan, Kostelce, Uhřetěvsi, Prahy či jinam. Pro děti z vyšších tříd to bude velká změna, ale minimálně až do sedmé třídy je ve škole hned od 1. září 2025 moc rádi uvítáme a jsem přesvědčen, že rodiče ani děti tohoto přestupu nebudou litovat. Podrobnější informace rodičům přineseme na webových stránkách školy, až se budou blížit zápisy.

Čím ještě byste děti a jejich rodiče nalákal?

Uděláme všechno pro to, aby naše škola byla opravdu dobrá. Hodně důležité pro nás je a bude sepětí s tímto konkrétním regionem, tedy obcemi LOŠBATESu. Pro děti bude obrovskou výhodou vzdělávat se přímo v místě, kde bydlí. A to v supermoderní budově s nádhernou architekturou a zbrusu novým vybavením umožňujícím poskytovat v první řadě kvalitní vzdělávání provázané s reálným životem, ale také celou šíří volnočasových aktivit. Navíc hned vedle lesa. A s čerstvým a na maximum motivovaným týmem učitelů, kteří dostanou poměrně unikátní možnost vytvořit školu a její náplň i hodnoty opravdu doslova na zelené louce.

Měla by škola zajímat jen rodiče dětí ve školním a předškolním věku?

Starostové LOŠBATESu školu od začátku plánují jako projekt cílený na všechny místní občany, nejen děti a jejich rodiče. Půjde o místo setkávání, které bude daný mikroregion kotvit.

V odpoledních a večerních hodinách areál školy bude sloužit i dospělým, a to pro různé sportovní, vzdělávací, kulturní i komunitní aktivity. Pro naše žáky zde zase bude k dispozici i základní umělecká škola.

S jakou filozofií školu povedete?

Označil bych to jako „moderní klasika“. Kvalitní vzdělávání potřebuje obousměrnou energii, potřebuje úsilí a součinnost. Když po žácích něco budeme chtít, vždy budeme vědět, proč to děláme. Půjde nám o nejen o učení „čtení, psaní a počítání,“ ale jako stejně důležitý budeme vnímat i rozvoj charakteru, vůle a odpovědnosti, stejně jako poznávání sama sebe. Naším cílem bude žáky kvalitně připravit na jejich role ve vědomé občanské společnosti. To vše naplňuje Komenského zásadu, že pravé vzdělání znamená „znát dobré, chtít dobré, konat dobré, a to i když se nikdo nedívá“.

Jaké učitele byste rád pro školu získal?

Chci učitele sebevědomé, autentické, kteří budou vzorem svým žákům. Chci osobnosti, nebojím se jich. A zároveň chci ve škole lidi, kteří budou schopni vytvořit tým. Je nezbytné, aby byli učitelé dobří dohromady, aby se respektovali, aby byli schopni otevřeně komunikovat a efektivně spolupracovat. A samozřejmě chci učitele, kterým práce s dětmi přináší radost. Hledám učitele dětí, kteří budou i charakterovými vzory svým žákům, nikoli pouze učitelé daných předmětů.

Výuky jakých předmětů se vy sám jako ředitel na nové škole ujmete?

Odpověděl bych šalamounsky, že budu učit to, co bude potřeba. Moje předměty jsou dějepis a čeština, ale dovedu si představit i přesah do hudební výchovy, protože hraju na všechny možné hudební nástroje. Rád bych se ujal svého milovaného dějepisu, velmi se těším na výuku moderních dějin. Vždycky jsem byl pyšný na to, že jsem se svými žáky pokaždé dotáhl výuku až do současnosti a nekončili jsme 2. světovou válkou či ještě dříve.

Jakými adjektivy byste se vy sám označil jako učitel a jako ředitel?

Učitel určitě chápající, podporující, se smyslem pro humor. Ředitel náročný, motivující, spolupracující, naslouchající.

Na závěr mi dovolte odlehčenější dotaz na vaše koníčky a trávení volného času.

Mezi koníčky bych určitě zmínil muziku. Klavír, klarinet, housličky, harmonika, kytara. A taky chalupaření. S manželkou jsme vybudovali velmi příjemnou chalupu hodinu od Prahy, kde se schází děti, vnoučata, kamarádi... já pak vezmu kytaru a je nám všem spolu dobře.